

Simpozij OBDOBJA 42

Kristina Riman, Barbara Riman

Literarni doprinos Janka Barleà slovenskim dječjim časopisima *Vrtec* i *Angelček*

---

objavljeno v:

Andraž Jež (ur.): *Slovenska literatura in umetnost v družbenih kontekstih.*

Obdobja 42. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2023.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-42/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

LITERARNI DOPRINOS JANKA BARLÈA SLOVENSКИM DJEČJIM ČASOPISIMA *VRTEC* I *ANGELČEK*

Kristina Riman

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pulj
kristina.riman@unipu.hr

Barbara Riman

Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana
barbara.riman@guest.arnes.si

DOI:10.4312/Obdobja.42.83-89

Slovensko-hrvaške povezave potrjujejo številna literarna gradiva, med drugim tudi revije, namenjene otroškemu občinstvu. Eden od intelektualcev, ki je sodeloval pri oblikovanju teh odnosov, je bil duhovnik Janko Barlè, ki je svoje prispevke objavljaj tudi v slovenskih revijah *Vrtec* in *Angelček*. Prispevek proučuje Barletov doprinos k slovenski književnosti za otroke in mladino. Njegova besedila so analizirana glede na tematiko in motive, pa tudi z vidika sodobnega dojetanja.

Janko Barlè, književnost za otroke in mladino, reviji *Vrtec* in *Angelček*

The Slovenian–Croatian connection is evidenced by extensive literary material, which is also preserved in periodicals intended for children. One of the intellectuals that established these relations was the priest Janko Barlè, who published his articles in the Slovenian magazines *Vrtec* (Little Garden) and *Angelček* (Little Angel). This article analyzes Barlè's contribution to Slovenian magazines for children and youth. His texts are examined for thematic and motif features as well as regarding their contemporary reception.

Janko Barlè, literature for children and youth, the magazines *Vrtec* and *Angelček*

1 O hrvatsko-slovenskim književnim odnosima

Suvremeni časopisi za djecu periodičke su tiskovine koje se bave područjima dječjeg interesa. I danas su oni sredstvo komunikacije s mladim čitateljima i obrađuju teme koje su djeci zanimljive.

Prvi hrvatski i slovenski časopisi za djecu javili su se u drugoj polovici 19. stoljeća i smatraju se značajnim doprinosom razvoju dječje književnosti. Ustrajno su i dosljedno poticali djecu na čitanje te su bili prostor u kojem su pisci kontinuirano objavljivali tekstove namijenjene djeci i mladima. Pokretali su ih istaknuti i angažirani učitelji koji su se, usput, bavili književnim radom jer su bili svjesni potrebe da se djeci ponude tekstovi namijenjeni njihovim recepcijskim mogućnostima (Crnković, Težak 2002). Na taj se način željelo povećati fond tekstova za djecu i mlade, ali su se, istovremeno, u tim časopisima objavljivali i pedagoški tekstovi koji su mogli pomoći

u nastavi, članci s različitih područja znanosti i zabavni sadržaji. U njima se nerijetko ističu odgojni ciljevi koji prevladavaju nad estetskim i umjetničkim i vrlo često nisu usmjereni na djecu, već na mlade (Hameršak, Zima 2015; Riman, Verdonik 2022).

U Hrvatskoj su se prvi časopisi, *Bosiljak*, *Smilje* i *Bršljan* počeli objavljivati sredinom 19. stoljeća na prostoru središnje Hrvatske (Šetić 2010). Slovenska književna historiografija bilježi pojavu prvog slovenskog časopisa 1848. godine, a zajedničke su im karakteristike usmjerenost na književni odgoj mladih ljudi koji je uključivao buđenje i jačanje narodne svijesti (Haramija 2018).

U Sloveniji se, među ostalim časopisima za djecu, ističu časopis *Vrtec* i *Angelček*. Časopis *Vrtec* počeo je izlaziti 1871. godine pod nazivom *Vertec*. Karakteriziran je kao časopis »s podobami za slovensko mladost« i izlazio je do 1944./45. godine. Nije bio neposredno povezan s obrazovanjem i školskim gradivom, već je naglasak bio na izvanškolskim sadržajima. Prvi urednik bio je Ivan Tomšič (Tomšić), a među suradnicima isticali su se Dragotin Kette, Marija Kmet, Fran Levstik, Anton Medved, Josip Murn - Aleksandrov, Fran Saleški Finžgar i drugi (Saksida 2020: 391–392).

Časopis *Angelček* izlazio je u razdoblju od 1887. do 1935. godine. Bio je katolički usmjeren list koji je osnovao Anton Kržič. Godine 1895. taj je časopis bio priključen časopisu *Vrtec* kao samostalan prilog namijenjen najmlađim čitateljima. U njemu su, između ostalih, objavljivali i Oton Župančič, Dragotin Kette, Josip Murn i Ivan Cankar (Kobe 1987: 77–78).

Uvidom u hrvatske i slovenske časopise za djecu i mlade, možemo zaključiti da su slični u svojim koncepcijama s obzirom na to kako tretiraju književnost za djecu, odnosno s obzirom na to koje ideje propagiraju te stoga predstavljaju izvore za rekonstrukciju predodžbi koje su odrasli u tom razdoblju imali o djetinjstvu (Hameršak 2011). Sličnosti u pristupu dječjoj književnosti i časopisima mogu se tumačiti društvenim i povijesnim okolnostima, a i vrlo sličnim utjecajima s obzirom na to da je riječ o istom kulturnom kontekstu Austro-Ugarske Monarhije (Haramija 2018). Međutim, primjer braće Ivana i Ljudevita Tomšića upućuje na činjenicu da su slovenski i hrvatski urednici, ali i ostali suradnici, dijelili svoja iskustva i nerijetko su usko surađivali. Naime, urednik časopisa *Vrtec* bio je učitelj i dječji pisac Ivan Tomšič, brat Ljudevita Tomšića/Tomšića koji je u Hrvatskoj uređivao dva dječja časopisa, *Zlatni orasi* i *Bršljan* (Deželić 1907: 4).

Ivan Tomšič život je proveo u Sloveniji. To što je po zanimanju bio učitelj, utjecalo je na njegov publicistički rad kao dugogodišnjeg urednika dječjeg časopisa *Vrtec*, koji je počeo izlaziti 1871. godine. Ljudevit Tomšić se u sklopu svojega uredničkog rada u najvećoj mjeri posvetio časopisima za djecu i mlade, pa je 1870. pokrenuo list za mladež *Zlatni orasi*, a 1873. godine počeo je uređivati i izdavati list za mlade *Bršljan* (Pašagić 2003; Batinić 2004). O tome svjedoči i Janko Barlè, koji je za časopis *Dom in svet* izvijestio o pokretanju *Bršljana*, ali se i osvrnuo na situaciju u publicistici za djecu na hrvatskim i slovenskim prostorima:

Ob novem letu je počel izhajati v Zagrebu pod uredništvom Lj. Tomšića nov list za mladino, *Bršljan*, kateri je pa že pred nekaterimi leti izhajal. Hrvatska mladina nima

toliko izbirati, kaj naj čita, kakor naša. Nežna mladina naj bi imela tak in pa tako urejevan list, kako je naš *Vrtec*, a mladini srednjih in pa višjih dekljskih šol naj bi dajal primeren list zdrave hrane. [...] Zdi se nam pa vendar, da niso Hrvatje pri svoji mladini dosti pazljivi, kar ni izvestno brez slabih nasledkov. Mladina hrvatska ima premalo primerne berila, pa je li potem čudno, da poseza tudi po onem, za kar ni še zrela. [...] Zatorej tem bolj veselo pozdravljamo novi list »Bršljan«, kateri je namenjen mladini, a da bode dokaj izvrsten, pričajo nam do sedaj izšli številki in pa Tomšičevo ime (Barlè 1889: 49).

2 Janko Barlè – suradnik slovenskih časopisa za djecu

U časopisima za djecu najčešće su se kao suradnici pojavljivali učitelji, ali i svi oni koji su se na neki način bavili djecom i njihovim odgojem i obrazovanjem. Jedan od njih je bio i Janko Barlè, hrvatski svećenik slovenskoga podrijetla koji je u hrvatskoj historiografiji poznat u prvom redu kao urednik časopisa *Sv. Cecilija* (Križnar 2019), a manje je poznato da je pisao i književne tekstove (Riman 2011, 2018).

Barlè je u slovenskim časopisima *Vrtec* i *Angelček* u razdoblju od 1885. do 1903. godine objavljivao različite tekstove. Iako se iz suvremene perspektive njegovi tekstovi ne mogu prepoznati kao štivo privlačno dječjem recipijentu, oni ne odstupaju od uobičajene poetike koju su njegovali hrvatski i slovenski dječji časopisi u drugoj polovici 19. stoljeća. U njima Barlè ne odstupa od realističkoga prikaza dječje svakodnevnice, pri čemu su njegovi tekstovi uglavnom poucnog karaktera, što je i bilo u fokusu časopisa koji su ih objavljivali. Velik broj njegovih tekstova nastao je na temelju Barlèovog iskustva vlastitoga djetinjstva.

2.1 Pjesničko stvaralaštvo za djecu

Iako se u svojim radovima Barlè uglavnom predstavlja kao pripovjedač, u časopisima *Vrtec* i *Angelček* objavljeno je nekoliko njegovih pjesama. Pri tome treba navesti da nije u potpunosti sigurno autorstvo svih pjesama zato što uz neke od objavljenih pjesama stoji bilješka »zložil«.

Barlè je bio i zapisivač narodnoga blaga, pa je tako zapisao i određen broj pjesama za djecu. Uglavnom su to malešnice, pjesme usmenoknjiževnog podrijetla koje omogućuju identifikaciju s određenim kulturnim krugom u kojem pojedinac odrasta (Crnković 1998). Malešnice je uglavnom zapisivao po Beloj krajini, a objavljene su u časopisu *Vrtec*, u rubrici Listje in cvetje.

Ne može se sa sigurnošću utvrditi je li Barlè zapisao veći broj pjesama koje nose naslov Otročja pesenca zato što neke imaju opasku o njihovoj namjeni ili okolnostima izvođenja. U nekima od njih može se prepoznati usmenoknjiževno izvorište, međutim mnogi su dječji pjesnici inspiraciju crpili upravo u usmenoknjiževnim pjesničkim oblicima. Prema dosadašnjem istraživanju može se zaključiti da je Barlè autor deset pjesama objavljenih u časopisu *Vrtec* u razdoblju od 1888. do 1903. (Planika, Svoboda, Naročilo, Bratec in sestrica, Pri stari mami, Na bratovem grobu, Mati pri zibeli, Smele cvetke, V Silvestrovi noći i Vihrala je vihra) i dvije pjesme objavljene u *Angelčku* 1901. i 1903. godine (Sinica – sirotica i Ponesrečeno pustovanje).

Većina nabrojanih Barleovih pjesama pejzažne je tematike u kojima se javljaju nabožni motivi. Pjesme Svoboda, Mati pri zibeli ili Ponesrečeno pustovanje mogu se i danas smatrati recepcijski bliski dječjem iskustvu, što se ne može reći i za pjesme Na bratovem grobu i V Silvestrovi noći. Pri tome treba uzeti u obzir i činjenicu da se promijenio odnos prema djeci i da je doživljaj djetinjstva bitno drugačiji nego je bio u Barleovo vrijeme. S obzirom na tendencije u dječjoj književnosti krajem 19. stoljeća, nije neobično da se u književnosti za djecu i mladež javljaju nabožni motivi i motivi prirode, što Barle koristi u svakoj svojoj pjesmi. Međutim, često motive prirode vezuje uz motiv smrti koji jest nedvojbeno dio života, ali je djeci taj motiv apstraktan i nadilazi mogućnosti njihove recepcije (npr. u pjesmi Vihrala je vihra).

2.2 Igrokazi

Dramske forme za djecu nisu osobito zastupljene u ukupnom stvaralaštvu za najmlađu publiku, međutim Barle se okušao i u tom književnom obliku. Dominantna su tema u tri njegova igrokaza ptice, što je motiv koji se pojavljuje i u njegovim proznim tekstovima. Sva tri igrokaza Barle je objavio u časopisu *Vrtec* u razdoblju od 1887. do 1890. godine: Ptičji pogovori po zimi, Ptičje ženitovanje v gozdu i Slamnati možic.

2.3 Pripovjedni tekstovi

Najveći broj literarnih tekstova koje je Barle zapisao proznoga su oblika, a odnose se uglavnom na basne i pripovijetke.

Veći broj basni koje je objavio u časopisima *Vrtec* (u razdoblju od 1888. do 1889. godine) i *Angelček* (u razdoblju od 1889. do 1901. godine) Barle je zapisao, nekoliko ih je odredio s obzirom na narodno podrijetlo, nekoliko ih je preradio s drugog jezika, a za određeni broj tekstova nije u potpunosti jasno jesu li autorske ili prerade bez navedenog izvora. Tako nekoliko basni ima opasku »Zapisal v Podzemlji«: Lisica in petelin, Vrabc in burja, Petelinček in kokoška i »Zapisal v Grmu«: Komu je najhujše? Kao narodne basne označena je ona pod naslovom: Volk, medved, mrjasec – lisica in mačka. Sa stranog jezika Barle je preradio: dvije Kratke basni (iz ruskoga), Miška in žaba te Smokvi in ptice (iz češkoga), a jednoj je naveo autora od kojeg je basnu preuzeo: Lev in lisica (Po Horaceu). Nemaju naznačen izvor iz kojeg su preuzete basne: Danes meni, jutri tebi, Podlasica in golobica, Vol in jelen, Leska in dren, Dva vršiča, Ponos (basna u stihu), Zaklad (basna u stihu) i Prazen račun, pa se može pretpostaviti da su autorske.

2.4 Pripovijetke

S obzirom na tematske značajke pripovijedaka što ih je Barle objavio u časopisima *Vrtec* (u razdoblju od 1887. do 1894. godine) i *Angelček* (u razdoblju od 1885. do 1899. godine), one se mogu podijeliti u nekoliko tematskih skupina: 1) pripovijetke s izraženom moralnom poukom; 2) pripovijetke s izraženom nabožnom tematikom; 3) pripovijetke s izraženom socijalnom tematikom; 4) pripovijetke s naglašenim motivima sjećanja, prolaznosti i/ili smrti; 5) pripovijetke s motivima prirode i

životinja; 6) pripovijetke s motivima iz seoskoga života; 7) bajke, legende i alegorijske pripovijetke i 8) ciklusi pripovijedaka *Iz naše vasice*.

Iako gotovo sve Barlebove pripovijetke imaju naglašenu moralnu dimenziju, u nekima od njih prepoznatljiva je matrica moralne priče u kojoj se javljaju dobri likovi koji se, unatoč brojnim slabostima i nedaćama, hrabro suočavaju sa svojim nevoljama i ne pribjegavaju nepoštenju. Zahvaljujući svojem neporočnom karakteru, nerijetko i vjeri u Boga, na kraju bivaju nagrađeni. S druge strane, likovi koji se ne drže savjeta ili se ogrešuju o neku od Božjih zapovijedi bivaju kažnjeni i spoznaju svoju pogrešku. U tu se skupinu mogu uvrstiti pripovijetke: Ne muči živali, Milosrčnost, Manica in Pepček, Mali pridigar, Slaba družba i Kaznovana sebičnost.

Drugu tematsku skupinu čine pripovijetke s naglašenom nabožnom tematikom. Budući da je Barle svećenik, očekivano se kršćanski svjetonazor prepoznaje u svim njegovim tekstovima, međutim ovdje su izdvojeni naslovi u kojima taj motiv prevladava: Skrinja mirú in sprave, Učenec – mučenec, Angel varuh, Sanje, Križ in petek, Bolni otročiček i Svečnica.

Treću skupinu čine tekstovi s naglašenom socijalnom tematikom. Barle često oslikava najsiromašniji sloj ljudi koji žive u seoskim domaćinstvima. Pripovijetke su koncipirane tako da potiču empatiju i sažaljenje prema teškim sudbinama, pri čemu likovi prihvaćaju okolnosti u kojima žive, nadaju se boljem i tješe se vjerovanjem u Boga koji se brine za sva stvorenja, pa će se, tako, pobrinuti i za njih: Prepelica, Vrtec, Siromak Marko, Osamelčevi, Prve hlačice, Ne v Ameriko, Molitev za očeta i Stara Kocijanka.

U Barleovim pripovijetkama čest je motiv prirode. Nerijetko su to ambijenti Barleova djetinjstva, na što i sam ukazuje. Ljubav prema prirodi povezana je s ljubavlju prema rodnome kraju i ljudima koji u njemu žive. Život siromašnih ljudi često je u kontrastu s krajolikom. Naglašena je blagost ljeta i toplih dana koji idu u prilog socijalno ugroženim obiteljima, što čini dodatni kontrast u odnosu na opise zimskih mjeseci koji su, uglavnom, za siromašne sudbonosni. Navedeni se motivi naglašavaju u pripovijetkama: Noč, Lastovke, V sobi mojega tovariša, Boj na Kovačiču, Naš kos, Pozabljeni pevc, Atilin grob, Povest starega vrabca, Vstajenje, Nevihta poletnega večera, Pripovedka o mali jetnici i Pripovedka o brezi.

Česti su motivi u Barleovim djelima prolaznost i smrt. Motiv prolaznosti često se izražava žaljenjem za djetinjstvom i danima mladosti, a naglašen je opisom starih ljudi (nerijetko nećijih djedova i baka) koji predosjećaju trenutak svojega odlaska s ovoga svijeta. Motivi smrti dragih ljudi više su puta povezani s određenim godišnjim dobom ili crkvenim blagdanom, a očituju se u pripovijetkama: Spomini, Lovrenčkov dedek, Prijatelju v spomin, Naš gospod učitelj, Naša Ivanka, Pogreb i Pri babici.

Najbrojniju skupinu čine pripovijetke s motivima iz seoskoga života. U njima Barle piše o različitim situacijama kojima oslikava seoski život i izazove, ali i vesele trenutke u ljudskim životima. Može se pretpostaviti da je velik broj tih tekstova inspiriran autobiografskim elementima i vlastitim autorovim iskustvom: Ne obetaj preveč, Moja babica, Pozni sneg, Mej pastirji, Mladi lovec, Metka majhna – srce

veliko, Po zimi v hiši, Zeleni Jurij, Kako je šel Makaronov Jurijček prvič v Metliko na semenj, Mož- beseda, Zimske podobice I., II., III., Spomladanske podobice, Poletne podobice I., II., III. i Jesenske podobice I., II., III.

Iako Barlè u svojim pripovijetkama uglavnom koristi realistične elemente, valja izdvojiti one u kojima ima elemente nestvarnoga, a preuzete su iz usmenoga stvaralaštva. To su tekstovi koji se mogu odrediti kao bajke, legende ili alegorijske pripovijesti: Mali grad, Ob novem letu 1889. i Oslovsko seme.

Za promatranje i usporedbu Barlèovog stvaralaštva na hrvatskom i slovenskom jeziku pogodna su dva ciklusa pripovijedaka: *Iz naše vasice* i *Slike i uspomene sa sela*. Iako su to tekstovi koji se recepcijski mogu ponuditi mladeži, primjereni su i odraslome čitatelju. U njima Barlè nudi širok prikaz tema i motiva vezanih uz ruralnu sredinu i djetinjstvo, pri čemu se može promišljati i analizirati prisutnost autobiografskih elemenata. Tekstovima je zajedničko to što su koncipirani kao prikaz pojedinih motiva koji se mogu povezati s Barlèovim djetinjstvom, odnosno oni nude sliku prostora i karaktera koji se mogu pronaći u svakom zavičaju. To omogućuje poistovjećivanje s opisanim sadržajima, odnosno izazivanje nostalgije prema prošlim vremenima i događajima.

3 Zaključak

Barlè je objavljivao u slovenskim časopisima *Vrtec* u razdoblju od 1885. do 1903. godine i *Angelček* u razdoblju od 1895. do 1903. godine. Objavio je različite tekstove, pri čemu dominiraju pripovijetke. U svojim je tekstovima najčešće opisivao ruralnu sredinu u kojoj je isticao događaje i likove koji ga podsjećaju na djetinjstvo. Opisujući pojedine epizode za koje navodi da su dio njegovoga mladenaštva, Barlè u prvom redu naglašava moralni aspekt pojedinih zbivanja, a seosku sredinu prikazuje kao idilični prostor djetinjstva.

Seosku sredinu autor opisuje kao zajednicu vrijednih ljudi koji su živjeli u skromnim uvjetima, snažno obilježeni pripadnošću katoličkoj vjeroispovijesti. Ističe pojedine karaktere koji, bez obzira na svoje osobine po kojima se ističu, propagiraju vrijednosti koje se odnose na religiju, rad i obrazovanje. Pri tome je vjera u Boga često povezana s moralno ispravnim postupcima i općeljudskim vrijednostima koje želi prenijeti mladim čitateljima.

Barlèov stil pisanja ne odstupa od književne produkcije tekstova za djecu i mlade u 19. stoljeću, naročito kada se njegovo stvaralaštvo uspoređi s ostalim tekstovima objavljivanim u časopisima u tom razdoblju. Njegovi tekstovi ne odstupaju od poetike književnosti za djecu i mlade toga vremena, pri čemu je najčešće koristio osobnu perspektivu kao polazište za oblikovanje književnog svijeta u kojem opisuje slovensku seosku zajednicu (koja je u velikoj mjeri bliska i hrvatskoj, utoliko što je Barlè opisivao regionalnu cjelinu koja je danas podijeljena državnom granicom) i naglašava moralne vrijednosti koje su u njoj prevladavale. U skladu s time, Barlèovi tekstovi više se ne mogu smatrati bliskima suvremenom dječjem čitatelju s obzirom na promijenjeni horizont očekivanja, pa se danas njegovi tekstovi trebaju sagledavati

kao predodžba djetinjstva koja je svojevremeno, vjerujemo, pomogla u popularizaciji književnosti među mladim čitateljima, a danas predstavlja sjećanja na seoski život u prošlosti.

Literatura

- Angelček, otrokom učitelj in prijatelj*, 1887–1935. Ljubljana: Društvo pripravniki dom.
- BARLÈ, Janko, 1889: Hrvatsko slovnstvo. *Dom in svet* II/2. 48–49.
- BATINIĆ, Štefka, 2004: *Zabava i pouka dobroj djeci i mladež i: hrvatski časopisi za djecu i mladež od 1864. do 1945.* Zagreb: Hrvatski školski muzej.
- CRNKOVIĆ, Milan, 1998: *Hrvatske malešnice: dječje pjesme pučkoga izvorišta ili podrijetla.* Zagreb: Školska knjiga.
- CRNKOVIĆ, Milan, TEŽAK, Dubravka, 2002: *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početaka do 1955. godine.* Zagreb: Znanje.
- DEŽELIĆ, Vladimir, 1907: *Dva brata Ivan i Ljudevit Tomšić.* Zagreb: Tisak Antuna Sholza.
- HAMERŠAK, Marijana, 2011: *Pričalice: o povijesti djetinjstva i bajke.* Zagreb: Algoritam.
- HAMERŠAK, Marijana, ZIMA, Dubravka, 2015: *Uvod u dječju književnost.* Zagreb: Leykam international.
- HARAMIJA, Dragica, 2018: Slovenska in hrvaška mladinska književnost. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна* LIIX. 262–271.
- KOBE, Marjana, 1987: *Pogledi na mladinsku književnost.* Ljubljana: Mladinska knjiga.
- KRIŽNAR, Franc, 2019: Janko Barlè (1869.–1941.) – život, rad i uspjesi (uz 150. godišnjicu rođenja). *Sveta Cecilija* LXXXIX/3–4. 12–24.
- PAŠAGIĆ, Blanka, 2003: *Hrvatski dječji časopisi: od 1864. do 1950. godine.* Zagreb: Udruga umjetnika August Šenoa.
- RIMAN, Kristina, 2011: Literarizacija iskustva (ili stvarnosti) u Barlèovu putopisu *Put na Volajsko jezero.* *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilista u Zagrebu* 68. 113–123.
- RIMAN, Kristina, VERDONIK, Maja, 2022: Sjećanja iz djetinjstva Janka Barlèa na primjeru njegovih pripovijetki u slovenskoj periodici. Teodora Fonović Cvijanović, Vanessa Vitković Marčeta, Mihovil Dabo (ur.): *Međunarodni znanstveni skup Naša sloga (1870.–2020.).* Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. 481–494.
- SAKSIDA, Igor, 2020: Vrtec. Dušan Voglar (ur.): *Enciklopedija Slovenije* 14, U-We. Ljubljana: Mladinska knjiga. 391–392.
- ŠETIĆ, Nevio, 2011: O periodičkom tisku za hrvatsku mladež u Istri početkom XX. stoljeća. *Časopis za suvremenu povijest* XXXIII/1. 249–263.
- Vrtec: časopis s podobami za slovensko mladost, 1871–1944/1945.* Ljubljana.